

Да ли сте знали да је за једну стандардну шољицу кафе (125 ml) потребно 140 литара воде!

Уз црни напиток се причају многе приче, али постоји и једна неиспричана.

Да ли сте од јутрос попили своју кафу? Да ли вам је уобичајена доза за почетак дана једна или две шољице? Пијете ли “турску”, нес-кафу или филтрирану? Или сте, превише забринути за своје здравље, некако набавили “декаф” – кафу којој је извађена душа, односно кофеин, оно што је чини кафом.

Кафа је једнима насушна потреба организма, другима ритуал, трећима социјални чин. Уз кафу се склапају познанства, одржавају пријатељства, закључују послови, рађају идеје, причају приче. Овога јутра нудимо вам причу о шољици кафе, која може да буде и историја напитка у шољици баш овог момента пред вама и хиљаде других који се у овом тренутку испијају на свим меридијанима.

Од Колумбије до цезве

Прича о кафи мора да почне браћем зелених зрна, која су, рецимо, узгајана на једној малој фарми у регион Колумбије који се зове Антиокија. Могло би то да буде и негде у Бразилу, или Етиопији, Кенији, али свако кафено путовање мора да почне на исти начин – жетвом плодова. У овом случају, путовање је у ствари започело пре три генерације, када су у подручју Антиокије искрчене столетне „кишне шуме”, да би се, кад је почео први светски „бум кафе” на том месту створиле плантаже. То је био почетек процеса који је до данас за исход имао готово драматично угрожавање еколошког система тог региона. За вашу шољицу кафе убрано је око сто зрна, што је 2,5 одсто од укупног годишњег рода једног стабла. Ако пијете две кафе дневно, за то ваше задовољство годишње се обере укупно 18 стабала. Њихово узгајање, пак, захтевало је неколико доза инсектицида, који су произведени у долини Рајне, у Европи. Отпаци из тамошњих фабрика пестицида учинили су ову реку једном од најзагађенијих на свету. У Колумбији, док су грмови кафе запрашивани, део пестициде доспео је у плућа фармера. Остатке хемикалија спрала је киша, па је отров тако доспео до потока и река, ширећи се по екосистему.

Кафа је за Европу отпремљена у броду конструисаном у Јапану, од челика направљеног у Јужној Кореји. Гвожђе за тај челик добијено је из руде ископане у рудницима Папуа Нове Гвинеје, где локална племена нису добила никакву компензацију за уништено окружење и загађену воду. Тамошња влада, шта више, подстиче рударство, јер руду извози да би обезбедила девизе за краткорочни бољитак који угрожава дугорочно благостање сопственог народа. У некој од Европских лука кафа је искрцана и пржена на 400°C око 13 минута. Потом је, да би задржала свежину, спакована у четворослојне врећице од полиетилена, најлона, алуминијумске фолије и полиестера. Три пластична слоја направљена су при том од нафте која је танкером допремљена из Саудијске Арабије (погон танкера је такође на нафту). Пластика је увезена из Лујзијане, САД, из такозваног "коридора рака", који је име добио због велике концентрације хемијских фабрика. Алуминијумска фолија је, пак, добијена из боксита ископаног у Аустралији, на земљи насилно одузетој од Аборицина, и превезеног теретним бродом који је покретала нафта из Индонезије. Руда је у алуминијум прерађена у фабрици која је, испуштала отпатке у оближњу реку,

уништила неколико врста рибе низводно. Тако спакована кафа развезена је потом камионима који су трошили дизел гориво, добијено из једне од многих рафинерија, осведочених загађивача ваздуха и воде.

Велика индустрија малог задовољства

Писац ових редова пије само филтер кафу, употребљавајући при том уместо папирних, такозвани „златни филтер”, који се пере и практично, траје неограничено. Филтер је направљен у Немачкој. Његова микроскопска позлата је од злата из руских рудника у процесу производње који за 3 грама жутог метала захтева 1 тону отпада. Приликом ове рафинације користе се многе киселине које завршавају у води, чиме се загађење преноси стотинама километара унаоколо. Ако кафу спремате у бакарној цезви, подсетићемо вас на уништену природу у околини борских рудника. Све у свему, шољица кафе коју смо управо испили допринела је деградацији еколошког система у неколико региона, подразумева бар у четири случаја експлоатацију домородаца у корист наше потрошачке културе, троши прилично фосилних горива чије штетно дејство на природну околину није спорно... Мало задовољство наших живота ангажује, дакле, потенцијале неколико великих индустрија, које су, како тврди једна анализа „World watch” института из које смо узели чињенице за ову причу, доказано штетне за биолошки сиустем планете и поједине људске културе.

Али, слична прича се може испричати о готово сваком производу који трошимо. Наша цивилизација је једноставно на колосеку који ће, ако се у међувремену не направи неко раскршће, брзо стићи до свог слепог краја.

Димитрије Вујадиновић – Еколошки каледоскоп – Независни истраживачки центар „Плави змај”, Сремски Карловци, 1996.